

Аксиния Джурова представя Румен Скорчев

Академик Румен Скорчев е български художник, работещ в областта на илюстрацията, графиката, рисунката и живописа. Завършил е ВИИИ „Николай Павлович“, специалност „Илюстрация“, при проф. Веселин Стайков. През 1982 и през 1994 г. е представен с творби в Швейцарската енциклопедия „Who's Who in Graphic Art“ за Приложната графика на XX в., а през 1990 г. е включен в двутомното издание за 300 съвременни художници в графичното изкуство, издадено от Международния център за изкуство в Киото, Япония.

Снимка: Никифор Харалампиев

Румен Скорчев принадлежи към това поколение художници, за които връзката с природата е била органична още в детските години. „Моите родители – споделя той – породиха у мен любов към приятелите, природата и животните.“ И в действителност любовта към природата за него започва още когато детските очи откриват в тъмното дълбочината на звездното небе и той поисква да го докосне, когато усеща за първи път музиката, която извира от тъмнината, когато се е опиянявал от свиренето на щурците и жътварките, извиращите се остри езици на пламъка в огнището са ваели причудливи светове, а уханието на босилек и сушени плодове, на билки, книги и старо дърво в селските одаи е бил най-хубавият аромат.

Тази закваска на Румен Скорчев е била толкова силна, че никакви по-късни предизвика-

телства по пътя на художника не успяват да я заместят с друга. За него природата е единственият и незаменим дъмиург. Той изпитва истинско възхищение пред нейните формотворчески сили и това му отношение бележи редица от графичните и живописни цикли като например: Сътворението (1979); Човекът-природа (1987); Лято (1989); Големият баур (1994); Есенно дърво (1996); Закуска на тревата; Песен на песните; на илюстрациите към поезията на П. Яворов „Подир сенките на облаците“; на Омар Хайям „Рубаят“; на Хуан Рамон Хименес „Аз знам, че стана светлина“; на Пабло Неруда „Любовни сонети“, на Джон Китс „Крила на феникс“. Това отношение на художника към природата се проследява още в най-ранните му графични листи. Самият Румен Скорчев се появява на артистичната сцена у нас не със свои-

„МОИТЕ ГРАДИНИ“ – 1999, настел, грундиран картон, 40,5/51,5 см

те връстници. Редица житейски причини обуславят влизането му, когато там вече са се изявили добри, много силни и амбициозни художници графици. И въпреки това една негова графика, и то от най-ранните – „Разсъмване“ (1970), става симптоматична за графичното изкуство на 70-те години. Тя представлява един мощен по своя обем и силует петел, който поражда го ден-днешен асоциации сред колегите и критиците на изкуството с „пробуждането“.

Пробуждане от какво? Възможно е това да означава откъсване от декоративно-графичните принципи, дълго владеещи българската гравюра на дърво, на които се опираха едни от най-добрите майстори у нас като Васил Захариев, Пенчо Георгиев, Димитър Драганов, Тодор Герасимов, Веселин Стайков, Преслав Кършовски, Наум Хаджимладенов, Зафир Йончев, Златка Дьбова. Част от тях използваха като стилистика и композиционни похвати постиженията на сецесиона и експресионизма. Или откъсване от уроците на Илия Бешков и илюстраторското умение на Борис Ангелушев?!

Пробуждане за какво? Неговият „Петел“ носеше усложнен асоциативно-метафоричен изказ, включваше разновременни и разноразпространствени сюжети и събития, предлагаше многопластов прочит и завидна технологична култура. Тази гравюра се превърна в емблема на „пробуждането“ на цяло поколение български графици, които се вписаха бързо в силната конкурентна международна среда, сред които Румен Скорчев бе лидер, получил още през 1970 г. златния медал във Флоренция на Второто международно биенале на графиката. Но тук трябва да подчертаем и още нещо. Макар и появил се по-късно, той заедно с редица други графици, между които Любен Диманов, Петър Чуклев, Михаил Петков, успяха да създадат усещането за различност при интерпретирането на повтарящата се тематичност. За тях и особено за Румен Скорчев умението да не се поддават на илюстративността, на функционализма и на робуването на модерността ги предпази от скепсиса и шаблона на Държавната комисия, тогава заместваща вкусовите правила на пазара.

За Румен Скорчев бе характерно и още нещо. Той увличаше останалите с амбицията си да пробва всички разновидности на гравюрата, които, както бе отбелязано още тогава, му се отдаваха със завидна техническа и артистична лекота. Въпреки това любимата негова техника остава офортът в комбинация с акватинта и мецотинта, както и литографията. В гравюрите на Румен Скорчев композициите са пространствено наситени с мрак и светлина, с борбата на доброто и злото, усетени с тази категоричност още някъде в ранното детство и по-късно превърнали се в своеобразна метафора на драматичните събития, белязали не само началото на жизнения му път, но и на десетилетията от края на XX и началото на XXI в.

Натрупал през годините ерудираност, без да загуби присъщата си чувствителност и поетичност, той извежда в своите творби чисто негов, бих казала, вдъхновен прочит на Мировздание, без да се изкуши от лесната визуализация на сюжета, която един бегъл поглед би могъл да допусне в множеството конкретни сцени от селския, градския и природния пейзаж, запълващи графичното му пространство.

В действителност обаче той ги използва като база да очертае съответната епоха и поетичен свят; с една дума, да влезе и пресъздаде контекста на времето и да открие това, което прави поезията на Петрарка например част от историята на човешката култура въобще. Илюстрирайки сонетите, сикстините, канцоните на Петрарка, той се явява своеобразен съавтор, предлагайки своята модерна визуална интерпретация. И така е за всичко, до което се докосва Румен Скорчев.

Неговите графики и живопис на класически теми са гръзновен, но сполучлив опит за съав-

Чл.-кор. проф. д-р на изкуствоведските науки Аксиния Джурова работи в областта на средновековното изкуство – сравнително изследване на културата на кодекса във Византия, славяните и латинска Европа, както и модерното изкуствознание. Издала е редица книги, статии и филми по проблемите на съпоставително културознание.

„ПРОЛЕТНО ТАЙНСТВО XIX“ – 1997, гваш, пастел, туш, 65/49,5 см

торство. Тук имам предвид крайния резултат, постигнат от него чрез собствения му пластичен похват. Ще дам за пример в този смисъл една гравюра от цикъла му Антропос I (1984), която по същество представлява космогонична композиция. Над конника, заемащ повече от две трети от композицията, на листа са представени с типичната негова скрупулозна рисунка, наподобяваща ребус, съзвездията чрез своите символи, олицетворяващи природния кръговрат. Тя разкрива, както и цикълът Човекът-природа I (1987), изключителната роля, която играе детайлът в изкуството на Румен Скорчев, миниатюрното изображение на подробностите и на сцените, включени в нея. Така третирането на детайла в цялостната композиция при него ни отвежда и към Дюрер, и към Брьогел, и още по-назад – към нидерландците от XV в., като тук бих добавила – и към Византийското

средновековие, където частта и цялото са били еднакво важни и натоварени със сакралност. Този негов похват, насищащ композициите с разновременни и разнотранствени събития, предполага ерудираност и интелигентност, не само на този, който ги създава, но и на този, който ще съумее при прочита им да разпознае използваните познати инвенции и да създаде нови, т.е. тази ретро- и интроспекция в изкуството на Румен Скорчев изисква богата чувствителност, интелектуална комбинаторика и поливалентен прочит. Тя е своеобразна провокация към все по-семплифицирания ни свят. Тя е зов към основното призвание на човешката природа и изкуството – да извисява духовното у човека и по този начин да предлага алтернативи, нещо, което не можем да не признаем, че Румен Скорчев последователно и упорито следва през целия си живот! ■

Снимка: Никифор Харалампиев

„ANTROPOS I“ – 1984, офорт-акватинта, 49/32 см